

HİNT-PASİFİK STRATEJİSİ KAPSAMINDA HİNDİSTAN-JAPONYA GÜVENLİK İLİŞKİLERİ*

THE INDIA-JAPAN SECURITY RELATIONSHIP IN THE FRAMEWORK OF INDO-PACIFIC STRATEGY

Emine AKÇADAĞ ALAGÖZ¹

1. Doç. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü,
eakcadag@gelisim.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0001-5430-9298>

Makale Türü	Article Type
Araştırma Makalesi	Research Article
Başvuru Tarihi	Application Date
18.02.2020	02.18.2020
Yayına Kabul Tarihi	Admission Date
20.04.2021	04.20.2021

DOI

<https://doi.org/10.30798/makuiibf.690881>

* Bu çalışma 23-24 Ekim 2019 tarihinde İstanbul Gelişim Üniversitesi 1. Uluslararası Asya-Pasifik Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Öz

Çin'in gelişen ekonomik ve askeri gücü vasıtasıyla Hint Okyanusu'nda etkinliğini artırma girişimlerinin yarattığı kaygı, ABD ve bölgedeki müttefiklerini başta Hindistan olmak üzere Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleriyle güvenlik ilişkilerini geliştirmeye sevk etmektedir. Bu durum ise Güney ve Güneydoğu Asya ülkelerinin riskten korunma stratejileri nedeniyle, bölgede ABD odaklı "hub and spoke" sistemine dayanan güvenlik yapısının Hint-Pasifik bölgesine uygulanabilir olmamasından dolayı değişime uğramasına sebebiyet vermiştir. Bu çalışmanın amacı da Hint-Pasifik kavramsallaştırmasının bölgedeki güvenlik yapısı açısından nasıl bir değişime işaret ettiği ve bu değişimin Hindistan-Japonya güvenlik ilişkilerini nasıl etkilediği sorularına yanıt aramaktır. Zira çok aktörlü yeni güvenlik iş birliği ağı yapısı, farklı bölge ülkelerini güvenlik ilişkilerini geliştirmeye sevk etmekte olup, bunun en somut örneklerinden biri Hindistan ile Japonya arasındaki ilişkilerdir. .

Anahtar Kelimeler: *Güvenlik, Hindistan, Hint-Pasifik, Japonya.*

Abstract

The concern over China's efforts to increase its influence in the Indian Ocean through its rising economic and military power drives the US and its regional allies to improve their security relations with South and Southeast Asian countries, particularly with India. This leads to a change in the US-based hub and spoke system, as it is not applicable to the Indo-Pacific region due to the hedging strategies of relevant countries. The aim of this study is to analyze the link between the Indo-Pacific conceptualization and the change in the regional security cooperation structure and to describe how this change affects the security relations between India and Japan. It is emphasized that the new security structure based on the network of allies and friendly countries leads different countries to improve their security relations and one of the most concrete examples of this situation is the Indo-Japanese relationship.

Keywords: *Security, India, Indo-Pasific, Japan.*

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

This study tries to answer the following question: what is the link between the Indo-Pacific conceptualization and the change in the regional security structure and how does this change affect the security relations between India and Japan.

Research Questions

What is the main reason of the transition from the Asia-Pacific to the Indo-Pacific concept? What are the factors that have led to a change in the US-based hub and spoke system? How has the new regional security structure affected the India-Japan security relations?

Literature Review

With the widespread use of the term Indo-Pacific instead of Asia Pacific, several studies on the meaning and the factors leading to the emergence of this term have already been published. Unlike these studies, this paper explores India-Japan security ties in line with the Indo-Pacific conceptualization and draws attention to the shift from the US-led hub and spoke alliance system to an emerging security cooperation network which involves security cooperation between Japan and India. India's hedging strategy is considered as the main reason for the emergence of this new security structure.

Methodology

The case study method was used to explain the main reasons for the emergence of the concept of Indo-Pacific and its implications for regional security structure and security relations between India and Japan, since it gives possibility to make an in-depth analysis concerning the historical momentum of security relations between these two countries. In line with the purpose of the study, firstly the emergence of the concept of Indo-Pacific and the reasons for the transition from the Asia-Pacific to the Indo-Pacific concept were discussed. Subsequently, the strategies of the US, Japan and India toward the Indo-Pacific region were addressed and the change in the regional security structure was analyzed within the framework of regional security complex theory. Lastly, India-Japan security relations that have recently been developing with good momentum in line with the new regional security structure were discussed.

Results and Conclusions

With the widespread use of the term Indo-Pacific instead of Asia Pacific, several studies on the meaning and the factors leading to the emergence of this term have already been published. Unlike these studies, this paper explores India-Japan security ties in line with the Indo-Pacific conceptualization and draws attention to the shift from the US-led hub and spoke alliance system to an emerging security cooperation network which involves security cooperation between Japan and India. India's hedging strategy is considered as the main reason for the emergence of this new security structure. The concern over China's efforts to increase its influence in the Indian Ocean through its rising economic and military power drives the US and its regional allies to improve their security relations with South and Southeast

Asian countries, particularly with India. This leads to a change in the US-based hub and spoke system, as it is not applicable to the Indo-Pacific region due to the hedging strategies of relevant countries.

1. GİRİŞ

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Asya ülkelerinin ekonomik yükselişi, bilhassa Çin'in kaydettiği emsalsiz ekonomik büyüme, dünyanın ekonomik ağırlık merkezinin Atlantik'ten Asya-Pasifik'e kaymasını beraberinde getirmiştir. Çin'in ekonomik gücüyle doğru orantılı olarak bölgede artan siyasi ve askeri gücü, Asya-Pasifik'i uluslararası aktörlerin öncelikli dış politika konularından biri haline getirmiş ve bu bölgeye yönelik çeşitli stratejiler geliştirmelerine sebebiyet vermiştir. Günümüzde ise Asya-Pasifik kavramının yanında Hint-Pasifik kavramının da kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Batı Pasifik ve Hint Okyanusu bölgeleri arasındaki ekonomik, jeopolitik ve güvenlik temelli bağlantıları göz önünde bulundurarak bu coğrafyayı tek bir büyük bölge olarak tanımlayan bu diplomatik jargonun, son yıllarda farklı devletlerin siyasetçileri tarafından kullanıldığı ve bazı ülkelerin dış politika belgelerinde ve beyaz kitaplarında yer aldığı görülmektedir. Hint-Pasifik kavramının siyasi arenada yaygınlaşması akademik ilgiyi de beraberinde getirmiştir. Hint Pasifik'in literatürde kullanılmaya başlanmasıyla yeni kavramın anlamını ve kavramın ortaya çıkışına neden olan hususları konu alan çalışmalar artmıştır (Bkz. Scott, 2013; Kaushiva ve Singh, 2014; Bhatia ve Sakhuja, 2014; Cannon ve Rossiter, 2018; Vermeer, 2018; Medcalf, 2019; Sarangi, 2019; Auslin, 2020; Kapur, 2020; Medcalf, 2020; Rossiter ve Cannon, 2020).

Doğu Asya'yı merkezine alan Asya-Pasifik kavramsallaştırmasının tersine, Hint-Pasifik kavramının odağında Güney ve Güneydoğu Asya bulunmaktadır. Hint-Pasifik kavramıyla temel olarak bölge güvenliğine (bilhassa deniz güvenliğine) vurgu yapılmakta ve Asya-Pasifik bölgesinin dışında bırakılmış Hindistan'ın bu alandaki rolü ön plana çıkarılmaktadır. Çin'in gerek Kuşak ve Yol Girişimi gerek İnci Dizisi stratejisi gerekse bölgede artan deniz gücü vasıtasıyla dünyanın en yoğun ve stratejik ticaret güzergahlarından olan Hint Okyanusu'nda etkinliğini artırmasının yarattığı kaygı, Hint-Pasifik kavramının ortaya çıkışındaki temel gerekçedir. Çin'in bölgede artan etkinliği karşısında ABD ve bölgedeki müttefikleri, Çin'in Güney ve Güneydoğu Asya'ya yönelik girişimlerini sınırlamak ve kontrol etmek adına, başta Hindistan olmak üzere diğer bölge ülkeleriyle güvenlik ilişkilerini geliştirme hedefindedir. Bu durum ise Asya-Pasifik'teki ABD merkezli ikili güvenlik ittifakları ağı olarak tanımlanabilecek "merkez ve uç birim sistemine (hub and spoke system)" dayalı güvenlik yapısının sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Zira Güney ve Güneydoğu Asya ülkelerinin dış politika tercihleri nedeniyle bu sistemin Hint-Pasifik bölgesine uygulanabilir olmaması yeni bir güvenlik yapısının oluşumuna sebebiyet vermektedir.

Bu çalışmanın amacı da Hint-Pasifik kavramsallaştırmasının bölgedeki güvenlik yapısı açısından nasıl bir değişime işaret ettiği ve bu değişimin Hindistan-Japonya güvenlik ilişkilerini nasıl etkilediği sorularına yanıt aramaktır. Bu çerçevede öncelikle Hint-Pasifik kavramının ortaya çıkışının gerekçeleri ele alınacaktır. Akabinde Hint-Pasifik bölgesine yönelik olarak ABD, Japonya ve Hindistan'ın stratejilerine değinilerek, bölgenin güvenlik yapısındaki değişim bölgesel güvenlik

kompleksi teorisi çerçevesinde analiz edilecektir. Son olarak değişen güvenlik yapısıyla doğru orantılı olarak gelişen Hindistan-Japonya güvenlik ilişkilerine odaklanılacaktır.

2. HİNT-PASİFİK KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI

Başta Çin olmak üzere Asya ülkelerinin kayda değer ekonomik yükselişleri, demografik eğilimleri, güçlenen askeri kapasiteleri ve dolayısıyla uluslararası arenada artan siyasi ağırlıkları, 21. yüzyılın “Asya yüzyılı” olarak nitelendirilmesine sebep olmuştur. Asya’nın bu yükselişi uluslararası ilişkilerdeki tüm aktörleri duruma uygun olarak dış politikalarını gözden geçirmeye itmiştir. Zira söz konusu yükseliş sadece ekonomik ve ticari avantajları değil, güvenlik anlamında kaygıları da beraberinde getirmiştir. “Ekonomik zenginlik ile askerî gücün büyük ölçüde eş anlamlı” olduğunu kanıtlar biçimde (Gilpin, 1981), Çin ekonomik gücüne bağlı olarak diplomatik ve askeri gücünü de önemli oranda artırmıştır. Pekin’in barışçıl bir arada yaşama ilkesine dayanan bir dış politika izlediğini her fırsatta savunmasına rağmen, ordusunu modernize etme, askeri gücünü geliştirme ve bölgede siyasi nüfuzunu artırma amaçlı planlı çalışmaları gerek ABD gerekse bölge ülkeleri tarafından endişeyle karşılanmıştır.

Askeri güce ilişkin önemli bir parametre olan savunma harcamalarına bakıldığında, Çin’in savunma bütçesi 2000’li yılların başından itibaren sürekli artan bir ivme kaydetmiş, 2019 bütçesi ise bir önceki yıla göre %7,5 oranında artarak 177,5 milyar dolara yükselmiştir (China Power, 2019a). Öte yandan Çin 2009-2014 yılları arasında silah ihracatını %143 oranında artırarak ABD ve Rusya’dan sonra dünyanın üçüncü büyük silah ihracatçısı haline gelmiştir (BBC, 2015). 2018 yılı toplam silah satışı 1,04 milyar dolar olup dünyanın beşinci büyük silah ihracatçısı konumundadır. (China Power, 2019b).

Bir diğer dikkat çekici husus, Çin’in özellikle deniz gücünü geliştirmeye dönük çabalarıdır. Mayıs 2015’te yayımlanan Askeri Strateji Belgesi’nde karanın denizden öncelikli olduğu yönündeki geleneksel bakış açısı terk edilerek, deniz ve okyanuslardaki çıkarların korunmasına öncelik verileceğinin altı çizilmektedir (Ministry of National Defense of the PRC, 2015). Ayrıca “Çin Deniz Kuvvetleri’nin salt “karasularının savunulması”ndan “karasularının savunulması” ve “açık denizlerin korunması”nın birleşimi olan yeni bir strateji benimseyeceği ve bu amaçla karma, çok fonksiyonlu ve etkin bir muharebe gücü oluşturulacağı ifade edilmektedir” (Alagöz, 2015). Deniz gücüne atfedilen bu önemin temel gerekçesi, Doğu Çin Denizi’nde Japonya ile Güney Çin Denizi’nde Filipinler, Malezya ve Vietnam ile yaşanan ada ve sınır anlaşmazlıkları, Tayvan meselesi ve ticaret ve enerji güvenliğinin Çin ekonomisi açısından önemidir.

Bölgedeki çıkarlarını korumak ve etki alanını artırmak adına askeri reform ve modernizasyon çalışmaları ile savunma sanayi alanındaki yatırımlar dışında Çin, Pakistan, Sri Lanka, Myanmar, Bangladeş ve Tayland gibi ülkelerle siyasi ve ekonomik ilişkilerini geliştirmiştir. Enerji ve ticaret güvenliğini sağlamak adına, bölgede Pakistan’daki Gwadar limanından Güney Çin Denizi’ne uzanan

hat üzerinde stratejik limanlar inşa etmiştir. İnci dizisi (String of pearls) adı verilen bu strateji dahilindeki limanlar; Pakistan Gwadar limanı, Maldiv Adaları Marao limanı, Sri Lanka Hambantota limanı, Bangladeş Chittagong limanı ve Myanmar Koko limanı olup bunların ileride askeri üs olarak kullanılabilmesi de mümkündür. İnci dizisi stratejisiyle Pekin sadece Basra Körfezi ve Arap ülkelerinden gelen enerjinin güvenliğini sağlamamakta, ayrıca bölgedeki en önemli rakibi Hindistan'ı çevreyerek kontrol altına alma imkanına da sahip olmaktadır (Alagöz, 2010).

Tüm bu hususlar dışında Çin'in uygulamaya koyduğu Bir Kuşak Bir Yol projesi, güncel adıyla Kuşak ve Yol Girişimi'nin bu ülkenin bölgedeki siyasi ve ekonomik etkinliğini kayda değer şekilde artırdığını söylemek mümkündür. Asya-Avrupa hattında ulaşım, yatırım ve ticaret bağlantısı kurulmasını kapsayan bu proje, kara ve deniz güzergahlarından oluşmaktadır. Kuşak kavramıyla Çin'den başlayıp Moskova'ya, oradan da Rotterdam üzerinden Venedik'e uzanan karayolu, demiryolu, petrol ve gaz boru hatları ve diğer altyapı unsurlarından oluşan kara ulaştırma ağları ifade edilmektedir. Kuşak kapsamında tek bir rota yerine Asya-Avrupa yönünde altı farklı koridor belirlenmiştir: Yeni Avrasya Kara Köprüsü (Çin'den başlayıp Kazakistan, Rusya, Belarus ve Polonya'yı geçerek Hollanda'ya ulaşmakta), Çin-Moğolistan-Rusya, Çin-Orta Asya-Batı Asya, Çin-Hindini Yarımadası, Çin-Pakistan, Çin-Bangladeş- Hindistan-Myanmar. Yol kavramıyla ise Güney Asya'dan Doğu Afrika ve Akdeniz'in kuzeyine kadar uzanan deniz bölgesinde limanlar ve kıyılar kastedilmektedir. Bu proje Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarını üzerinden Çin ile Avrupa ekonomilerinin birbirine bağlanmayı, böylece yeni pazarlar yaratarak ve demir-çelik, alüminyum, çimento gibi sektörlerdeki aşırı kapasitenin dışarıya ihracını sağlayarak Çin'in yavaşlayan ekonomisini yeniden canlandırmayı hedeflemektedir. Projede yer alan diğer ülkelerin ekonomik ilişkiler ağını güçlendirmesi, ticaret hacmini artırması ve istihdam olanaklarını geliştirmesiyle, bu girişimin Çin'in bölgedeki siyasi gücünü artırması beklenmektedir.

Çin'in söz konusu girişimleri, bölgede etkin diğer aktörleri bölgeye ilişkin politikalarını gözden geçirmeye sevk etmiştir. Soğuk Savaş sonrası Avrupa ve Orta Doğu bölgelerine odaklanan Amerikan dış politikası, Barack Obama döneminde önemli bir değişim kaydetmiş, Obama yönetimi Asya'ya dönüş (pivot to Asia) olarak adlandırılan yeni bir strateji benimseyerek Asya-Pasifik bölgesine yönelmiştir. Asya'ya dönüş stratejisi, diğer pek çok ülke açısından da emsal teşkil etmiştir. Bölgedeki askeri varlığını artıran ABD'nin Japonya, Güney Kore, Guam ve Hawaii'deki üslerinde çok sayıda askeri personel görev yapmaktadır. Bu strateji doğrultusunda ABD bölgedeki Avustralya, Güney Kore, Japonya ve Tayvan gibi müttefik ülkelerle iş birliğini geliştirme, Filipinler, Vietnam, Endonezya gibi ülkelerle daha yakın ilişkiler kurma yoluna gitmiştir. ABD Çin'in bölgedeki askeri yükselişine karşı "Müşterek Operasyonel Erişim" adlı yeni bir savunma doktrini benimseyerek Kuzey Asya ve Pasifik'te Çin'in güçlenmesinin ve etki alanını artırmasının engellemek adına girişimi önleme (anti-access/A2) ve bölgeye hapsedme (area denial/AD) yeteneğini artırmaya odaklanmıştır. Bu sayede "Çin'in bölgedeki harekât kabiliyetinin sınırlandırılması ve muhtemel bir saldırının sınırlarını daraltarak Çin silahlı

kuvvetlerinin operasyonlarının engellenmesi amaçlanmıştır” (Alagöz, 2014). Sadece askeri açıdan değil, ekonomik açıdan da bölgeyle ilişkilerini güçlendirmek isteyen Washington, dünyanın en önemli uluslararası ticaret anlaşması olarak kabul edilen Trans-Pasifik Ortaklığı (Trans-Pacific Partnership/TPP) aracılığıyla ekonomik işbirliğini artırmayı hedeflemiştir. Bu anlaşmayla ticari engellerin kaldırılması, sorunsuz ticaretin oluşturulması, istihdam yaratılması, iş gücü piyasası, çevre ve e-ticaret alanlarında ortak kuralların getirilmesi planlanmıştır. Anlaşmanın maksadı her ne kadar Pasifik üzerinden Doğu Asya ülkelerinin Batı yarımküreye ekonomik entegrasyonu olsa da ülkelerin jeostratejik konumu, TPP’nin ticari kaygılar dışında jeopolitik kaygıların ürünü olduğunu da ortaya koymuştur. Fakat 2017’de ABD Başkanı Donald Trump oldukça iddialı bir proje olarak sunulan TPP’den çekildiğini açıklamıştır. ABD’nin ayrılması sonrası “Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve İlerlemeci Anlaşma” adını alan yeni anlaşma üye 11 ülke (Avustralya, Brunei, Japonya, Kanada, Malezya, Meksika, Peru, Singapur, Şili, Vietnam ve Yeni Zelanda) tarafından 30 Aralık 2018’de imzalanmıştır.

Hint Okyanusu bölgesi ve Batı Pasifik bölgesini birleştiren jeopolitik temelli bu kavramsallaştırmanın ve stratejinin temel ortaya çıkış gerekçesi, Çin’in bölgedeki ekonomik ve siyasi nüfuzunu sınırlama amaçlı olarak ABD ile Hint-Pasifik bölgesindeki müttefik ve ortakları arasındaki ilişkileri geliştirme hedefidir. Pek çok uzmana göre Trump’ın Hint-Pasifik stratejisi Obama’nın “Asya’ya dönüş” stratejisinin güncellenmiş biçimidir (Chen, 2018). Zira Asya-Pasifik’e yönelik strateji de söz konusu kaygının ürünü olmakla birlikte, uzun süre bağlantısızlık stratejisi kapsamında bir dış politika sürdüren Hindistan, Asya-Pasifik kavramsallaştırmasının dışında bırakılmıştır. Hint-Pasifik kavramı ise Asya-Pasifik sınırları dışında olan Hint Okyanusu bölgesini siyasi ve ekonomik açıdan Asya-Pasifik ile birleştirmektedir. Zira dünyadaki konteyner taşımacılığının yarısı, yük gemisi trafiğinin üçte biri ve petrol tankerlerinin üçte ikisi Hint Okyanusu’ndan geçmekte olup (Ministry of External Affairs of India, 2018), Hint Okyanusu’nun doğu ucunda dünyanın en önemli su yollarından biri olan, Hint Okyanusu ile Büyük Okyanus arasında ana geçiş güzergâhını oluşturan ve dünya deniz ticaretinin yaklaşık %25’ini sağlayan Malakka Boğazı bulunmaktadır. Öte yandan Hint Okyanusu’na kıyısı olan devletler dünyadaki toplam doğalgazın %35’ini, petrolün üçte ikisinden fazlasını, altının %40’ını, uranyumun %60’ını ve elmasın %80’ini barındırmaktadır (Jha, 2019). Dolayısıyla Hint-Pasifik kavramsallaştırmasıyla bir yandan söz konusu bölgenin güvenliği Asya-Pasifik’inkiyle birleştirilmekte, diğer yandan da Çin’in bölgedeki faaliyetlerinden hoşnutsuz diğer bir bölgesel güç olarak Hindistan da Çin’in bölgedeki gücünü dengeleme politikasına dahil edilmektedir. Zira Çin’in Güney Asya’daki varlığını agresif biçimde stratejik yatırımlarla güçlendirme girişimlerini önlemek adına Hindistan, bölgede stratejik konumu ve siyasi ağırlığı sebebiyle önemi yadsınamaz bir aktördür.

2019’da yayımlanan ABD’nin “Hint-Pasifik Stratejisi Raporu”nda Hindistan’ın ABD’nin Güney Asya’daki en önemli savunma ortağı olduğu ve ABD’nin Hindistan ile olan savunma ortaklığının bu alanda ABD’nin en yakın müttefikleriyle olan ilişkileriyle aynı seviyede bulunduğu vurgusu, Hindistan’a atfedilen önemi gözler önüne sermektedir (Department of Defense, 2019). Raporla

“revizyonist bir güç” olarak betimlenen Çin’in ABD’nin “özgür ve açık Hint-Pasifik” vizyonuna tezat oluşturduğu ifade edilmektedir (Department of Defense, 2019). Washington’ın bu vizyon kapsamında bölgedeki müttefik ve ortaklarıyla birlikte hareket edeceği belirtilmekte ve müttefikler olarak Japonya, Avustralya, Filipinler ve Tayland, ortaklar olarak da Hindistan, Singapur, Tayland ve Yeni Zelanda vurgulanmaktadır. Bu ülkeler dışında Hint-Pasifik bölgesinin güvenliğinin sağlanması hususunda İngiltere, Fransa ve Kanada ile yakın iş birliği gerçekleştirildiğinin altı çizilmektedir. Öte yandan “özgür ve açık Hint-Pasifik” vizyonu çerçevesinde Japonya ile Hindistan, Hindistan ile Vietnam, Hindistan-Japonya-Avustralya arasındaki güvenlik alanındaki iş birliklerinin desteklendiğine değinilmektedir. Ayrıca bölgede altyapı yatırımlarına olan ihtiyacın karşılanması için daha fazla çaba gösterileceği, şeffaf ve faydalı projeler gerçekleştirileceği vurgusu, şüphesiz Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi’ni hedef almaktadır. Zira Bangladeş, Maldivler ve Sri Lanka örnekleri üzerinden Çin’in borçlandırma diplomasisine vurgu yapılarak, bu yatırımların şeffaf ve ekonomik açıdan yürütülebilir olmadıkları eleştirisi getirilmiştir. Özetle rapordaki Çin’in bölge güvenliğine yönelik tehdit oluşturduğu değerlendirmesi, Çin’in altyapı yatırımlarına yönelik eleştiriler ve Hindistan ile iş birliğine yapılan vurgu, ABD’nin Hint-Pasifik stratejisinin temel amacını net biçimde ortaya koymaktadır.

3. JAPONYA VE HİNDİSTAN'IN HİNT-PASİFİK STRATEJİLERİ

ABD dışında Hint-Pasifik kavramsallaştırmasını en hızlı şekilde benimseyen ve dış politika belgelerinde yer veren iki ülke Hindistan ve Japonya olmuştur. Nisan 2017’de Japon Dışişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan “Özgür ve Serbest Hint-Pasifik Stratejisi” başlıklı beyaz kitapta, Hint-Pasifik bölgesindeki ülkeler arasında ekonomi ve güvenlik temelli bir bağlantı oluşturularak barış, istikrar ve güvenliğin korunması hedefi vurgulanmaktadır (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2017a). Bu kapsamda Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleri ile Afrika ülkelerini bağlayacak altyapı projeleri ve iş ağları aracılığıyla tüm bölgede kalkınmanın teşvik edileceği ifade edilmektedir. Bölge ülkeleri arasındaki ilişkilerin özgürlük, demokrasi, insan hakları gibi ortak değerler üzerine inşa edilmesini öngören beyaz kitabın altını çizdiği diğer iki husus, limanlar ve demiryolları gibi altyapı yatırımları aracılığıyla ülkeler arasında bağlantı sağlanması ve geliştirilen deniz hukuku, deniz haydutluğu ve terörle mücadele ve insani yardım operasyonları vasıtasıyla bölgede barış ve istikrarın tesis edilmesidir. Ülkeler arası bağlantının geliştirileceği bölgeler olarak Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN), Güney Batı Asya (Hindistan ve Bengal Körfezi), Güney Doğu Afrika’nın altı çizilmiş ve bu bölgelerde yatırımları teşvik edecek ekonomik ortaklıkların önemine atıf yapılmıştır.

Bu hususlar göz önünde bulundurularak, beyaz kitabın Çin’in girişimlerini hedef aldığı söylenebilir. Özgür ve Serbest Hint-Pasifik Stratejisi’ni, Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi ile tarihsel ticaret yolları/ağları üzerinde hakimiyet kurma çabasını dengeleme girişimi olarak değerlendirmek mümkündür. Zira Çin’in bu girişiminin hedeflenen başarıya ulaşması durumunda, bölgede ticareti yöneten ve kontrol eden ülke konumuna yükselmesi söz konusu olacaktır. Bu sebeple Japonya’nın

Özgür ve Serbest Hint-Pasifik Stratejisi'nin merkezinde Tokyo'nun "Kalite Altyapısı (Quality Infrastructure)" adını verdiği, altyapı yatırımlarına ihtiyaç duyan ülkelerdeki altyapı projelerine Japonya'nın doğrudan veya ortak olarak finansal katkı sağlama girişimi bulunmaktadır. Asya Kalkınma Bankası verilerine göre 2016-2030 yılları arasında Asya'nın 26 trilyon dolarlık altyapı yatırımına ihtiyacı bulunmaktadır (Sugihara, 2018). Bu durumu göz önünde bulunduran Abe hükümeti, Mayıs 2015'te "Kalite Altyapısı" girişimiyle Asya'daki yol, liman ve demiryolu altyapı projelerine 110 milyar dolarlık katkıda bulunacağını açıklamıştır (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2015). Tokyo'nun destekleyeceği projelerin şeffaf ve ekonomik olarak verimli, yerel halk için istihdamı teşvik edici, sosyal ve çevresel olarak kabul edilebilir olma özelliklerine yönelik vurgular, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nden farklı bir yol haritası benimsendiği mesajını vermektedir. Zira daha önce de ifade edildiği üzere Kuşak ve Yol Girişimi, Çin'in faaliyetlerinin şeffaf ve sürdürülebilir olmaması, projelerde Çinli işçilerin çalıştırılması, çevre koruma hususunda özen gösterilmemesi ve gerçekleştirilen altyapı çalışmaları sonrası ilgili liman ve havaalanlarında Çin'in önemli ayrıcalıklar elde etmesi sebebiyle ciddi eleştirilere maruz kalmaktadır. Bundan faydalanarak Japonya, Güney ve Güneydoğu Asya ile olan ilişkilerini geliştirme amacındadır ki bu bölgelerin, Orta Doğu ile Kuzeydoğu Asya arasındaki ikmal yollarının birleşiminde yer almaları sebebiyle, Japonya'nın enerji ve ticaret güvenliği açısından hayati öneme sahip olduğu göz ardı edilmemelidir.

Nitekim Japonya söz konusu bağlantı girişimi kapsamında Doğu Afrika ülkeleri arasında Kuzey Koridoru, Mozambik'te Nakala Koridoru, Hindistan'da Delhi-Mumbai Endüstriyel Koridoru, Bangladeş'te Bengal Körfezi Endüstriyel Gelişim Kuşağı, Myanmar'da Yangon-Mandalay demiryolu, Vietnam, Laos ve Myanmar'ı kapsayan Doğu-Batı Koridoru, Vietnam ve Kamboçya'yı içeren Güney Ekonomik Koridoru projelerini uygulamaya koymuştur. Bu doğrultuda Vietnam'da Hai Van tüneli inşa edilmiş, Da Nang Limanı geliştirilmiş, Laos'ta İkinci Mekong Uluslararası Köprüsü inşa edilmiş, Kamboçya'da Neak Loeung Köprüsü tamamlanmıştır.

Öte yandan Japonya'nın Özgür ve Serbest Hint-Pasifik Stratejisi, 2007 yılında tesis edilen Dörtlü Güvenlik Diyalogu'nu (Quadrilateral Security Dialog/Quad) tamamlayıcı durumdadır (Paskal, 2021). ABD, Avustralya, Hindistan ve Japonya arasındaki güvenlik temalı diyalog mekanizması olarak tanımlanabilecek Dörtlü Güvenlik Diyalogu kapsamında ortak askeri tatbikatlar da (Malabar deniz ve hava tatbikatı gibi) uygulanmaya koyulmuştur. Söz konusu resmi olmayan askeri ve diplomatik mekanizma, Çin'in bölgedeki etkinliğini dengeleme amaçlı bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca Özgür ve Serbest Hint-Pasifik Stratejisi, Başbakan Abe'nin Aralık 2012'de kaleme aldığı "Asya'nın Demokratik Güvenlik Karosu" başlığını taşıyan ve Pasifik Okyanusu'ndaki barış, istikrar ve geçiş özgürlüğünün Hint Okyanusu'ndakinden bağımsız olmadığını, iki bölgedeki gelişmelerin birbirini her zamankinden fazla etkilediğini belirten makalesiyle de bütünlük arz etmektedir. Zira karo olarak ABD, Avustralya, Hindistan ve Japonya ifade edilmekte ve Güney Çin Denizi'nin "Pekin Gölü'ne" dönüşmesini önlemek,

Pasifik ve Hint Okyanuslarında serbest geçişin devamlılığını sağlamak için bu ülkeler arası sıkı işbirliğine vurgu yapılmaktadır (Lynch ve Przystup, 2017).

Hindistan'a gelindiğinde, ülkenin Hint Okyanusu kıyısındaki komşularıyla ilişkilerini geliştirmeye yönelik ilk önemli girişiminin 1990'da uygulamaya koyulan "Doğu'ya Bakış (Look East)" politikası olduğunu söylemek mümkündür. Bu politika kapsamında ASEAN ülkeleriyle Hindistan arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ancak ciddi bir başarı sağlanamaması üzerine 2015 yılında Başbakan Narendra Modi tarafından hem ASEAN ülkeleri hem de diğer bölge ülkeleriyle siyasi, ekonomik ve stratejik anlamda daha proaktif nitelikteki Doğu'ya Bakış (Act East)" politikası uygulamaya koyulmuştur. Özellikle enerji ve ticaret güvenliği açısından deniz ikmal yollarının güvenliği meselesi söz konusu politika çerçevesinde ön plana çıkmıştır (Raghavan, 2018). Zira Hindistan'ın ticaretinin ve enerji ithalatının %90'ı Hint Okyanusu aracılığıyla gerçekleşmektedir (Ministry of External Affairs, 2018). Bu kapsamda 2015'te Modi tarafından "Tüm Bölge İçin Güvenlik ve Büyüme (Security and Growth for All in the Region)" adlı, Hindistan'ın deniz gücünün geliştirilmesini, ana kara ve çevre adaların güvenliğinin sağlanmasını içeren vizyon planı dile getirilmiştir. Eylül 2017'de Şinzo Abe'nin Hindistan ziyareti sırasında taraflar açık, özgür ve refah bir Hint-Pasifik için birlikte çalışacaklarını belirten ortak bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiri de Japonya'nın Özgür ve Açık Hint-Pasifik stratejisiyle Hindistan'ın Doğu'ya Bakış stratejisinin bölgede deniz güvenliğinin sağlanması, ülkeler arası bağlantıların artması, ASEAN ile ilişkilerin geliştirilmesi için uyumlulaştırılacağı belirtilmiştir (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2017b). Buna ilaveten Malabar ve diğer ortak askeri tatbikatları, savunma sanayi alanında iş birliğini ve ortak araştırma-geliştirme projelerini içerecek biçimde savunma ve güvenlik alanındaki işbirliğinin artırılacağı, altyapı projelerinin gerçekleştirileceği ve ABD, Avustralya ve diğer ülkelerle üçlü diyalog mekanizmalarının geliştirileceği ifade edilmiştir (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2017).

Yeni Delhi'nin bölgeye yönelik bu politikalarını şekillendiren temel unsur, şüphesiz Hindistan'ın güvenliğini tehdit edecek şekilde, Çin'in Güney Asya bölgesinde agresif biçimde nüfuzunu artırma girişimleridir. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nin bir parçası olan Çin-Pakistan ekonomik koridoru vasıtasıyla Pakistan'a yönelik yatırımlar ve altyapı projeleri gerçekleştirmesi, Hindistan'ın Nükleer Tedarikçiler Grubu'na üyeliğini engellemesi, çoğunlukla Jammu ve Keşmir eyaletinin Pakistan tarafından yönetilen bölümünde faaliyet gösteren terör örgütü Ceyş-i Muhammed'in kurucusu ve lideri Mesud Azhar'a yönelik BM yaptırımlarını uzun süre veto etmesi ve devam eden sınır ihlalleri söz konusu girişim ve faaliyetlere örnek verilebilir. Her ne kadar 2017 yılında Çin-Hindistan ticari ilişkileri tarihi bir rekor kaydederek 84 milyar dolara ulaşmış da olsa (Times of India, 2018), Pekin'in Hindistan'ı çevreleme girişimleri, Pakistan'a yönelik desteği, Hindistan'ın komşularına silah ihracatı ve ortak tatbikatlar Yeni Delhi açısından hoşnutsuzluk kaynağıdır. 2015'te Tibet bölgesinde Çin ve Pakistan tarafından gerçekleştirilen ortak hava tatbikatı Hindistan'ın ciddi tepkisine sebep olmuştur. Mevcut durumu göz önünde bulundurarak Hindistan, bir yandan askeri gücünü artırma diğer yandan da diğer

bölge ülkeleriyle ortaklıklar geliştirme yoluna başvurmuştur ki bu durum Hindistan'ı kaçınılmaz olarak Japonya ile yakınlaştırmaktadır. Japonya'nın askeri alandaki teknik bilgisi ve uzmanlığı Hindistan'ın askeri modernizasyon hedefi açısından ciddi öneme sahiptir. Hindistan'ın ihtiyaç duyduğu deniz füze savunma sistemi, mayın taranma gemisi, kıyı sonar sistemi gibi ileri teknoloji ürünü araç ve ekipmanlar açısından Japonya önemli bir tedarikçidir. Ayrıca Japonya'nın finansal desteğiyle gerçekleştirilen Andaman ve Nicobar adalarındaki havaalanı inşaatının tamamlanması ve Japonya'dan ithal edilecek ileri teknoloji radar sistemi ile elektrik santralinin devreye girmesiyle Hindistan'ın Malakka Boğazı'ndaki güç projeksiyonu artacaktır. Bu noktada Hint-Pasifik kavramsallaştırmasının aynı zamanda bölgenin değişen güvenlik yapısına da işaret ettiğini söylemek mümkündür.

4. BÖLGENİN DEĞİŞEN GÜVENLİK YAPISI

Asya-Pasifik bölgesindeki aktörlerin artan ekonomik gücüne paralel olarak geliştirdikleri askeri güçlerinin, tarihsel anlaşmazlık ve husumetlerinin, tehdit algılarının ve mevcut ittifak sistemlerinin yarattığı bir bölgesel güvenlik yapısından bahsetmek mümkündür. Barry Buzan'ın bölgesel güvenlik kompleksi teorisi çerçevesinde ifade ettiği üzere, bölgelerde coğrafi yakınlık sebebiyle tehdit ve risklerin daha etkin ve hissedilir olmakta, bölgesel düzlemde güvenlik anlamındaki karşılıklı bağımlılık artmaktadır (Buzan ve Waeber, 2003). Bölgesel yapılar içinde yer alan aktörler arasındaki güvenlik anlamındaki karşılıklı bağımlılık, bölge dışında kalanlara kıyasla daha yoğundur. Buzan güvenlik yapısının dört temel unsurdan oluştuğunu ifade etmektedir: coğrafi olarak ayırt edici bir sınır, iki veya daha fazla bağımsız birimin oluşturduğu anarşik yapı, farklı kutuplar arasındaki güç dağılımı ve tarihsel dostluk-düşmanlık algılamaları. Dolayısıyla belli bir bölgedeki devletlerin tehdit algılamaları birbirleri ile doğrudan bağlantılıdır ve benzer güvenlik algılamaları ile uygulamaları ilgili bölgede bir güç dengesi oluşturmaktadır. Bölgeler, yoğun iletişim ve etkileşim içinde olan aktörlerin birbirlerini etkileyen güvenlik algılamaları ve uygulamalarının güç dengeleri yarattığı alt sistemlerdir. Bu sebeple uluslararası ilişkiler açısından güç dengesi, kutuplaşma ve ittifak arayışları gibi stratejiler bölge bazında anlamlandırılabilir. Tarihsel dostluk-düşmanlık ilişkileri, çatışmalar, ihtiyaçların benzerliği ve ortak düşman gibi unsurlar güvenlik yapısının şekillenmesinde ön plana çıkmaktadır. Günümüzde Asya-Pasifik bölgesi ülkelerinin birbirleriyle olan güvenlik temelli ilişkileri ve bölgede oluşan güvenlik yapısı da bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Soğuk Savaş döneminde ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki nüfuz mücadelesinin kaçınılmaz olarak sirayet ettiği Asya-Pasifik bölgesindeki güç dengesi, Kore Savaşı'ndan sonra daha belirgin hale gelmiştir: ABD önderliğindeki Japonya, Güney Kore ve Tayvan ittifakı ile Sovyetler Birliği-Çin bloğu. Askeri güç dengesi, bölgedeki istikrarın temel taşı olarak algılanmış, Japonya, Güney Kore ve Tayvan'daki bulunan ABD üs ve askerleri ile 7. filonun bölgedeki varlığı söz konusu ülkeler için Sovyetler Birliği-Çin bloğuna karşı güvenliklerinin teminatı olarak görülmüştür. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD'nin bölgedeki müttefikleriyle olan ikili siyasi ve askeri ilişkileri "merkez ve

uç birim sistemi” adı verilen güvenlik yapısını doğurmuştur. 1951 San Francisco Antlaşması akabinde ortaya çıkan asimetrik nitelikteki ABD odaklı bu güvenlik sistemi, ABD’nin Japonya, Güney Kore, Avustralya gibi ülkelerle ikili ittifak ilişkilerine dayanmaktadır. Fakat bu ittifaklar dışında ABD’nin Singapur ve Tayvan ile yakın güvenlik ilişkileri, Vietnam, Tayland ve Endonezya ile güvenlik iş birliği bulunmaktadır. Bu güvenlik/savunma temelli ilişkiler, Asya-Pasifik bölgesinde Çin’in artan etkinliğini dengeleme adına ciddi ehemmiyet taşımaktadır. Bununla birlikte Çin’in yükselişi ve ekonomik gücü sebebiyle pek çok bölge ülkesi açısından önemi yadsınamaz bir ticaret ortağı haline gelmesi, ABD’nin söz konusu güvenlik yapılanmasını olumsuz etkilemiştir. Zira ABD’den yana tavır almak ve Çin’i kızdırmak istemeyen bölge ülkeleri doğrudan dengeleme yerine riskten korunma (hedging) stratejisine başvurmaya başlamıştır.

Riskten korunma bir ülkenin doğrudan dengeleme, peşine takılma veya tarafsızlık gibi net bir strateji uygulamayı çıkarlarına uygun bulmadığı durumlarda başvurduğu stratejiler bütünü olarak tanımlanabilir (Goh, 2006). Riskten korunma devletlere angajman, dengeleme, kısıtlama gibi çeşitli stratejik araçları bir arada kullanma imkânı sunmaktadır. Günümüzde özellikle güç dengesindeki değişimler veya yeni bir meydan okuyucu gücün yükselişi durumunda devletler riskten korunma stratejisine yönelerek hem işbirlikçi hem de rekabetçi stratejik araçlar kullanarak uluslararası sistemdeki mevcut belirsizliklere cevap vermeye çalışmaktadır (Medeiros, 2005; Weitz, 2001). Örneğin, bir taraftan angajman ve iş birliği geliştirilirken diğer taraftan dengeleme yoluna başvurulmaktadır. Uluslararası arenada artan karşılıklı bağımlılık ve küresel güvenlik tehditler hem büyük güçleri hem de bölgesel güçleri riskten korunma stratejine başvurmaya itmektedir.

Bu durum Hint-Pasifik stratejisinin ortaya atılmasıyla daha görünür hale gelmiştir. Güney ve Güneydoğu Asya ülkelerinin ABD ile müttefiklik ilişkisi geliştirme arzuları olmaması sebebiyle, bu ülkeleri de kapsayan yeni bir güvenlik yapılanması ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yapılanma sadece ABD’nin müttefik ve ortaklarıyla olan siyasi ve askeri ilişkilerini değil, söz konusu müttefik ve ortakların birbirleriyle olan ilişkilerini de içeren bir güvenlik iş birliği ağı mahiyetindedir. Örneğin, uzun süre ABD’nin Japonya ve Avustralya ile güvenlik ve savunma temelli ikili ilişkileri öne çıkarken, Japonya ve Avustralya arasında son yıllara kadar yakın bir ilişki mevcut değildi. Çin’i dengeleme ve bölgedeki hareket kabiliyetini azaltma çabalarını olumsuz etkileyen bu durum, 2015 yılından itibaren değişmeye başlamıştır. Haziran 2015’te gerçekleştirilen Japonya-Hindistan-Avustralya Üçlü Diyalogu bu anlamda sembolik bir önem arz etmektedir. Bu kapsamda aynı yıl ABD Deniz Kuvvetleri 7. Filo Komutanlığı Japonya’ya Güney Çin Denizi’ndeki devriye görevini devretmekten memnuniyet duyacağını açıklamıştır (Kelly ve Kubo, 2015).

Öte yandan Hindistan, Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleriyle ayrıcalıklı ilişkileri sebebiyle Çin’e karşı tesis edilmeye çalışılan bölgesel güvenlik yapılanması açısından oldukça önemli bir aktördür. Örneğin “Doğu’ya Hareket” politikası kapsamında Hindistan, Tayland’da uçak gemisi

mürettebatları, Vietnam'da denizaltı mürettebatları ve savaş pilotu, Malezya'da savaş uçağı yer mürettebatlarını eğitmektedir (Nagao, 2018). Fakat Hindistan, başta Pakistan olmak üzere Çin'in komşularıyla geliştirdiği ilişkiler vasıtasıyla kendisini çevreleme girişiminden endişe duymasına rağmen, ekonomik kalkınması açısından Çin'i önemi yadsınamaz bir ekonomik güç olarak gördüğünden riskten korunma stratejisini benimsemiştir. Bu sebeple Çin'in tepkisini çekecek biçimde ABD ile fazla yakınlaşmak istememektedir. Nitekim riskten korunma stratejinde temel amaç tepki çekmeden dengeleme yoluna gitmektir. Bu doğrultuda her ne kadar Hint-Pasifik stratejisi kapsamında ABD ile bir yakınlaşma söz konusu olsa da ABD ile müttefik ilişkisi hem Hindistan'ın geleneksel dış politika çizgisine uygun olmaması hem toplumda kabul görmeyecek olması hem de Çin'e yönelik riskten korunma stratejisine aykırı olması sebebiyle mümkün görünmemektedir. ABD ile güvenlik/savunma alanındaki ilişkilerin sınırlarına işaret eden bu durum, Yeni Delhi'yi Japonya gibi bölgeye ilişkin benzer kaygıları paylaşan bölge ülkeleriyle yakınlaşmaya itmektir ki bu da bölgede ortaya çıkan yeni güvenlik iş birliği ağını güçlendirmektedir.

5.HİNDİSTAN-JAPONYA GÜVENLİK İLİŞKİLERİ

Modern dönemde Japonya-Hindistan ilişkileri 1952'de iki ülke arasında imzalanan ve diplomatik ilişkileri tesis eden antlaşmayla başlamıştır. Soğuk Savaş konjonktüründe iki ülkenin farklı dış politika çizgileri izlemesi -Hindistan'ın bağlantısız politika takip ederken Japonya'nın ABD ile ittifak geliştirmesi- iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişimini engelleyen temel faktör olmuştur. 1990'da Hindistan'ın içinde bulunduğu ekonomik kriz sırasında Japonya'nın sağladığı dövize endekli kredi, Hindistan nezdinde Japonya'ya olumlu bir imaj kazandırmıştır. Ayrıca Hindistan'ın ekonomik liberalleşme girişimlerine paralel olarak; 1993'te uygulamaya koyduğu "Doğu'ya Bakış" politikası açısından Japonya'dan sağlanacak yatırımlar büyük önem arz etmekteydi. Fakat 1998'de Yeni Delhi'nin gerçekleştirdiği nükleer deneme Japonya'nın ABD'nin yaptırım kararını benimsemesini beraberinde getirdiğinden, 2000'li yılların başına kadar Hindistan-Japonya ilişkilerinde bir ivme söz konusu olmamıştır.

Mart 2000'de ABD Başkanı Bill Clinton'ın tarihi Hindistan ziyaretini takiben Japonya Başbakanı Yoshiro Mori Ağustos 2000'de ülkeye ziyaret gerçekleştirmiş ve bu vesileyle iki ülke arasında "21. yüzyılda global ortaklık" bildirisini yayımlanmıştır (Mohan, 2000). Bu bildiri sadece ekonomik ilişkilerin değil, güvenlik ve savunma temelli ilişkilerin de başlangıcını tesis etmiştir. Savunma ve dışişleri bakan yardımcılarının katıldığı "2+2 Diyalogu" adı verilen yıllık diyalog mekanizması uygulanmaya başlanmıştır. İlişkilerdeki diğer dönüm noktası 2005'te Başbakan Juničiro Koizumi'nin ziyareti sırasında kabul edilen "Yeni Asya Döneminde Japonya-Hindistan Ortaklığı" adlı ortak bildirinin yayımlanmasıdır. Bu ortaklık kapsamında sekiz alanda gerçekleştirilecek girişimlerle ikili ilişkilerin geliştirilmesi öngörülmüştür: yüksek seviye stratejik diyalog, kapsamlı ekonomik iş birliği, güvenlik alanında iş birliği, bilim ve teknoloji alanında iş birliği, kültürel ve akademik girişimler,

bölgesel iş birliği, BM nezdine iş birliği ve küresel tehdit ve fırsatlar karşısında iş birliği (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2005). Aynı yıl iki ülke başbakanının katılımıyla yıllık zirve görüşmeleri düzenlenmeye başlamıştır. 2006'da ilk kez savunma alanında iş birliği antlaşması imzalayan Japonya ve Hindistan, akabinde ilişkilerini “Stratejik ve Küresel Ortaklık” olarak tanımlayan bildiriye imzalamıştır (Lynch and. Przystup, 2017).

2000'de iki ülke sahil güvenlik ekiplerinin katılımıyla ortak tatbikat gerçekleştirilmiş, 2007'de iki ülke arasında koordine denizaltı savar hava savaşı tatbikatı ve aynı yıl ABD-Japonya-Hindistan arasında ilk üç taraflı askeri tatbikat icra edilmiştir. 2008 yılında yayımlanan “Güvenlik Alanında İş birliği Ortak Deklarasyonu” ile Hindistan, ABD ve Avustralya'dan sonra Japonya'nın böyle bir ortak bildiriye imza attığı üçüncü ülke haline gelmiştir (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2008). 2013'te Bengal Körfezi'nde ikili insani yardım ve arama-kurtarma tatbikatı, 2015'te Japonya'nın ilk defa daimi üye olarak dahil olduğu Malabar tatbikatı gerçekleştirmiştir. 1992'de Hindistan ve ABD arasında başlayan Malabar tatbikatının dünyadaki en üst düzey deniz tatbikatlarından biri olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Örneğin 2017'de Hindistan'ın doğu kıyısında gerçekleştirilen tatbikata 16 gemi, 3 uçak gemisi, 2 denizaltı ve 95 uçak katılmıştır (Limaye, 2018). Hint-Pasifik bölgesindeki potansiyel güvenlik tehditleriyle mücadele kapsamında özellikle birlikte çalışabilme kabiliyetini geliştirmeye odaklanılmaktadır.

Ayrıca 2010'da görüşmeleri başlatılan ve Aralık 2016'da imzalanan “nükleer enerjinin barışçıl kullanımına ilişkin anlaşma” iki ülke ilişkileri açısından bir diğer önemli gelişmedir. Ekonomik büyüme için ihtiyaç duyduğu enerjiyi üretmek adına nükleer enerji santrallerine yönelen Hindistan, Japonya ile bu tür bir anlaşma imzalamış, ancak Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'na taraf olmayan ilk ülkedir. Aralık 2015'te Abe'nin Hindistan ziyareti sırasında “Japonya-Hindistan Stratejik ve Küresel Ortaklık 2025 Vizyonu” duyurulmuştur (Ministry of External Affairs, 2015). Bu vizyon savunma ve güvenlik alanında daha sıkı iş birliği öngörmekte, Gizli Askeri Bilgilerin Korunması İçin Alınacak Güvenlik Önlemlerine İlişkin Anlaşma ile Savunma Ekipman ve Teknolojisi Transferine İlişkin Anlaşma da dahil olmak üzere savunma alanında artırılmış iş birliğine yönelik yol haritası sunmaktadır. Japonya'nın 1967'de ilan etmiş olduğu silah ihracatı yasağını 2014 yılında yumuşatmasıyla (insani ve barışçıl amaçlara yönelik olmak şartıyla) iki ülke arasında ortak üretim projeleri ve silah ticareti mümkün hale gelmiştir. Aralık 2015'te Savunma Ekipman ve Teknoloji Transferine İlişkin Anlaşma gerçekleştirilerek ilk kez iki ülke arasında teknoloji paylaşımının, savunma sanayi alanında ortak araştırma-geliştirme projeleri gerçekleştirme imkanının ve savunma ekipmanı transferinin önü açılmıştır. Hindistan Deniz Kuvvetleri'nin 9 amfibi uçak talebine cevaben, Japon şirketi ShinMaywa US-2i tipi 12 amfibi uçağı 1.65 milyar dolara satmayı önermiştir (Naidu ve Yasuyuki, 2019). Bu teklifle ilk defa bir Japon şirketi Hindistan'ın savunma sanayi sektörüne girmiştir. Her ne kadar fiyatın Hintli yetkililerce yüksek bulunması sebebiyle bu ticaret henüz gerçekleşmemiş olsa da iki ülkenin savunma ilişkileri açısından silah ticaretinin taşıdığı potansiyele işaret etmektedir. Öte yandan

2018’de iki ülkenin yakıt ikmali ve diğer gerekli hususlar için birbirlerine lojistik destek sağlamasının önünü açacak tedarik ve kuvvetler arası hizmet anlaşmasının imzalanması için görüşmeler başlamıştır.

İki ülke arasındaki güvenlik ve savunma temelli ilişkilerde tarih boyunca hiç görülmeyen bir gelişme kaydedilmiş olmasına rağmen, bu durum ilişkilerde pürüz olmadığı anlamına gelmemektedir. Öncelikle kamu ve özel sektör katılımıyla gerçekleştirilecek Delhi-Mumbai Endüstriyel Koridoru gibi altyapı projelerinde Japonya’nın kredi ödemelerinde kısıtlamaya gitmesi sonucu istenilen ivme yakalanamamıştır. Bir diğer önemli konu olan savunma ekipman ve teknolojisi transferi de US-2 amfibi uçağı örneğinde görüldüğü üzere gerek bürokratik engeller gerek teknoloji transferinde isteksizlik gerekse fiyat anlaşmazlıkları sebebiyle beklentileri karşılamaktan uzaktır. Nitekim US-2 amfibi uçağı ticaretinde yaşanan sorunlar, Başkan Modi’nin Japon firmaları ortak üretim dizel yakıtlı denizaltı projesine katılıma davet etmesine ve bununla ilgili Mitsubishi ve Kawasaki’den bilgi talep etmesine rağmen, bu firmaların projeye sıcak bakmamasına sebebiyet vermiştir (Basu, 2018). Öte yandan iki ülkenin bölgesel güvenlik anlamında odaklandığı farklı konular mevcuttur ki buna Japonya açısından Kuzey Kore, Hindistan açısından Pakistan verilebilir. Dolayısıyla bu alanlar ikili iş birliği çerçevesinin dışında kalmaktadır. Söz konusu hususlar iki ülke arasındaki güvenlik ilişkilerinin birtakım sınırları olduğuna işaret etmektedir.

6. SONUÇ

Başta Çin olmak üzere 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Asya ülkelerinin gerçekleştirdiği ekonomik büyüme ve ekonomik gücün beraberinde getirdiği siyasi etkinlik Asya-Pasifik bölgesinin uluslararası ilişkilerde ön plana çıkmasına sebebiyet vermiştir. 2007’den itibaren ise Asya-Pasifik’in yanında Hint-Pasifik kavramının kullanılmaya başlandığı görülmektedir ki kapsadıkları bölge açısından çok farklı olmamakla birlikte, ilk kavramın Doğu Asya’yı ikinci kavramın ise Güney ve Güneydoğu Asya’yı merkezine aldığı söylemek mümkündür. Diğer bir deyişle Asya-Pasifik kavramsallaştırmasının bir ölçüde dışladığı Hindistan’ın Hint-Pasifik kavramsallaştırmasıyla ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun temel nedeni Çin’in bölgede artan siyasi, ekonomik ve askeri nüfuzu ve bundan kaygı duyan bir ülke olarak Hindistan’ın, ABD ve bölgedeki müttefiklerinin Çin’i dengeleme politikalarına dahil edilmesidir. Zira Hindistan Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi ve inci dizisi stratejisiyle, bilhassa Pakistan ile ilişkilerini geliştirerek, Güney Asya’da etkinliğini artırma girişimlerinden rahatsızlık duymaktadır.

Bununla birlikte Çin ile giderek artan ticari ve ekonomik ilişkileri sebebiyle, ABD’nin İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra bölgede tesis ettiği “merkez ve uç birim” sistemine dahil olmayı ve Çin’in tepkisini çekmeyi istememektedir. Bu durum Yeni Delhi’yi pek çok bölge ülkesi gibi riskten korunma stratejisi izlemeye itmektedir ki bu da kaçınılmaz olarak bölgedeki ABD ve müttefikleri arasındaki ikili ilişkilere dayanan güvenlik yapısındaki değişimi körüklemektedir. Riskten korunma stratejisi uygulayan ülkeler müttefiklik ilişkisine sıcak bakmadıklarından ABD, Hint-Pasifik coğrafyasında güvenlik ağı

olarak isimlendirilebilecek yeni bir güvenlik yapısına yönelmektedir. Söz konusu güvenlik ağı ABD merkezli ikili askeri ilişkilerden ziyade, benzer güvenlik endişelerine sahip bölge ülkeleri arasında artan ilişkiler sonucu oluşmaktadır. Bu yapının en somut göstergelerinden biri de 2000'li yılların başından itibaren Japonya-Hindistan arasındaki güvenlik ilişkilerinin kaydettiği tarihi ivmedir. Gerçekleştirilen ortak tatbikatlar, tesis edilen diyalog mekanizmaları, savunma sanayi alanındaki iş birlikleri ve silah ticareti hususundaki yakınlaşma iki ülke arasındaki ilişkilerin kazandığı boyutu kanıtlar niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Abe, S. (2007). Confluence of the Two Seas, Ministry of Foreign Affairs of Japan. Erişim 26 Kasım 2019, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmvt0708/speech-2.html>
- Akçadağ Alagöz, E. (2010). Yükselen Çin'in Yükselen Deniz Gücü. Bilgesam. Erişim adresi <http://www.bilgesam.org/incele/856/-yukselen-cin'in-yukselen-deniz-gucu/>
- Akçadağ Alagöz, E. (2014). Çin'in Hava Savunma ve Tanımlama Bölgesi Hamlesi, Bilgesam, Erişim 26 Kasım 2019, [http://www.bilgesam.org/incele/1701/-cin'in-E2%80%99in-hava-savunma-ve-tanimlama-bolgesi-hamlesi/?](http://www.bilgesam.org/incele/1701/-cin'in-E2%80%99in-hava-savunma-ve-tanimlama-bolgesi-hamlesi/)
- Akçadağ Alagöz, E. (2015). Çin'in Yeni Askeri Strateji Belgesi, Bilgesam. Erişim 26 Kasım 2019, <http://www.bilgesam.org/incele/2111/-cin-in-yeni-askeri-strateji-belgesi/>
- Auslin, M. R. (2020). *Asia's New Geopolitics: Essays on Reshaping Indo-Pacific*. California: Hoover Institution Press.
- Basu, T. (2018). *A Review of India-Japan Defence Technology Cooperation*. Institute for Defence Studies and Analyses. Erişim 03 Aralık 2019, <https://idsa.in/idsacomments/india-japan-defence-technology-cooperation-tbasu-310818>
- BBC News. (16 Mart 2015). China becomes the world's third largest arms exporter.
- Bhatia, R. K. ve Sakhuja V. (2014). *Indo-Pacific Region: Political and Strategic Prospects*. New Delhi: Vij Book.
- Cannon Brendon, J. ve Rossiter, A. (2018). The "Indo-Pacific" - Regional Dynamics in the 21st Century's New Geopolitical Center of Gravity. *Rising Powers Quarterly*, 3(2), 7-17.
- Chen, D. (2018). The Indo-Pacific Strategy: A Background Analysis. ISPI, No.85. Erişim 29 Kasım 2019, <https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/indo-pacific-strategy-background-analysis-20714>
- China Power (2019b). How dominant is China in the global arms trade. Erişim 25 Kasım 2019, <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/>
- China Power (2019a). What does China really spend on its military?. Erişim 25 Kasım 2019, <https://chinapower.csis.org/military-spending/#easy-footnote-bottom-1-142>
- Department of defense (2019). Indo-Pacific Strategy Report, Erişim 01 Aralık 2019, <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/2002152311/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF>
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Goh, E. (2006). Understanding Hedging in Asia-Pacific Security, Japanese Institute of Global Communication. Erişim 01 Aralık 2019, www.glocom.org/debates/20060901_goh_understand/index.html

- Haushofer, K.E., Tambs, L.A. ve Brehm, E.J. (2002). *An English translation and analysis of Major General Karl Ernst Haushofer's Geopolitics of the Pacific Ocean: Studies on the relationship between Geography and History*. New York: Edwin Mellen Press.
- Jha, V. (2019). India and the Indian Ocean: Economic, Political and National Security Imperatives, Medium. Erişim 29 Aralık 2019, <https://medium.com/policy-lab/india-and-the-indian-ocean-economic-political-and-national-security-imperatives-fad89654fb2a>
- Kaushiva, P. ve Singh, A. (2014). *Geopolitics of the Indo-Pacific*. New Delhi: KW Publishers and National Maritime Foundation.
- Kapur, A. (2020). *Geopolitics and the Indo-Pacific Region*. New York: Routledge.
- Kelly, T. ve Kubo, N. (29 Ocak 2015). U.S. Would Welcome Japan Air Patrols in South China Sea. Reuters.
- Kuo, M. (25 Ocak 2018), The Origin of Indo-Pacific as Geopolitical Construct. The Diplomat.
- Limaye, S. (2018). Integrating an Ally and an Aligner in a Principled Security Network: The United States and the India–Japan Strategic Partnership. R. B. Sumitha and N. Kutty, (Ed.), *India and Japan: Assesing the Strategic Partnership* içinde (91-112). Singapore: Palgrave.
- Lynch, T. F. ve Przystup, J. J. (2017). India-Japan Strategic Cooperation and Implications for US Strategy in the Indo-Asia-Pacific Region. INSS, Strategic Perspectives No.24. Erişim 01 Aralık 2019, <https://inss.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/inss/Strategic-Perspetives-24.pdf?ver=2017-03-14-123654-447>
- Medcalf, R. (2019). Indo-Pacific Visions: Giving Solidarity a Chance. *Asia Policy*, 14(3), 79-95.
- Medcalf, R. (2020). *Indo-Pacific Empire*. Manchester: Manchester University Press.
- Medeiros, E. (2005). Strategic hedging and the future of Asia-Pacific stability. *The Washington Quarterly*, 29(1), 145-164.
- Ministry of External Affairs of India (2015). Joint Statement on India and Japan Vision 2025: Special Strategic and Global Partnership Working Together for Peace and Prosperity of the Indo-Pacific Region and the World. Erişim 03 Aralık 2019, https://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/26176/Joint_Statement_on_India_and_Japan_Vision_2025_Special_Strategic_and_Global_Partnership_Working_Together_for_Peace_and_Prosperty_of_the_IndoPacific_R
- Ministry of External Affairs of India (2018). External Affairs Minister Smt. Sushma Swaraj's Address at International Conference on 'India and Indian Ocean: Renewing the Maritime Trade and Civilizational Linkages'. Erişim 29 Aralık 2019, <https://pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=117542>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan (2005). Japan-India Partnership in a New Asian Era: Strategic Orientation of Japan-India Global Partnership. Erişim 02 Aralık 2019, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/india/partner0504.html>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan (2008). Joint Declaration on Security Cooperation Between Japan and India. Erişim 03 Aralık 2019, http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/india/pmv0810/joint_d.html
- Ministry of Foreign Affairs of Japan (2008). Announcement of Partnership for Quality Infrastructure: Investment for Asia's Future. Erişim 01 Aralık 2019, https://www.mofa.go.jp/policy/oda/page18_000076.html

- Ministry of Foreign Affairs of Japan (2017a). A New Foreign Policy Strategy: “Free and Open Indo-Pacific Strategy, Erişim 01 Aralık 2019, <https://www.mofa.go.jp/files/000259285.pdf>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan (2017b). Japan-India Joint Statement: Toward a Free, Open and Prosperous Indo-Pacific. Erişim 01 Aralık 2019, <https://www.mofa.go.jp/files/000289999.pdf>
- Ministry of National Defense of the PRC (2015). China’s Military Strategy. Erişim 25 Aralık 2019, <http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/>
- Mohan, C. R. (24 Ağustos 2000). India, Japan Unveil New Global Partnership. *The Hindu*.
- Nagao, Satoru (2018). Why Japan Needs India as a Defense Partner?, R. B. Sumitha and N. Kutty, (Ed.), *India and Japan: Assessing the Strategic Partnership* içinde (s.65-89). Singapore: Palgrave.
- Naidu, G.V.C. ve Yasuyuki, I. (2019). India-Japan Defense Ties: Building a Strategic Partnership. *Strategic Analysis*, 43(1), 13-27.
- Paskal, C. (2021). Indo-Pacific Strategies, Perceptions and Partnerships. Chatham House. Erişim 1 Nisan 2021, <https://www.chathamhouse.org/2021/03/indo-pacific-strategies-perceptions-and-partnerships>
- Raghavan, T.C.A. (31 Mart 2018). What Indo-Pacific Means for India, *Hindustan Times*.
- Rossiter A. ve Cannon, B. (2020). *Conflict and Cooperation in the Indo-Pacific*. New York: Routledge.
- Sarangi, S. (2019). *Evolving Geopolitics of Indo-Pacific Region: Challenges and Prospects*. New Delhi: Vij Books.
- Scott, D. (2012). The “Indo-Pacific”—New Regional Formulations and New Maritime Frameworks for US-India Strategic Convergence. *Asia-Pacific Review*, 19(2), 85-109.
- Scott, D. (2013). Australia’s embrace of the Indo-Pacific: new term, new region, new strategy?. *International Relations of the Asia-Pacific*, 13(3), 425-448.
- Sugihara, J. (2018). US, Japan and Australia Team on Financing Indo-Pacific Infrastructure, *Nikkei Asian Review*.
- The Times of India. (7 March 2018). India-China bilateral trade hits historic high of \$84.44 billion in 2017.
- Vermeer, M. (2018). Asia-Pacific vs. Indo-Pacific: Just Different Words or Different Visions for a Region?, ISPSW Strategy Series. No.591i.
- Weitz, R. (2001). Meeting the China challenges: some insights from scenario-based planning. *The Journal of Strategic Studies*, 24(3), 19-48.